

arbitror: quanta per tumultuam mala terrarum orbi intulisset: exiguò tempore ante præliū acti ac illud uolumē euomuit. Quo facile intelligatur ebrius iā sanguine ciuium: & tanto magis eum sitiens. Nāq; & hæc necessitas uitū comitatur: ut bibendi consuetudo augeat: auiditatem. Scitūq; est scytharum legati quanto plus biberint: tanto magis sitire parthos. Est & occidētis populis sua ebrietas: fruge madida. pluribusq; modis per gallias hispaniaq; nominibus aliis: sed ratione eadē. Hispani iam & uetustate ferre ea genera docuerūt. Aegyptus quoq; e fruge sibi potus similes excogitauit. Nullaq; in parte mundi cessat ebrietas. Meros quippe hauriunt tales succos: nec diluendo ut uina mitigant. At hercule illic telus fruges parere uidebatur. Heu mira uitiorum solertia inuentū est quē admodū aqua quoq; inebriaret. Duo sunt liquiores corporibus humanis gratissimi: intus uini: foris: olei: arborum e genere ambo præcipui. Sed olei necessarius. Nec segniter uita in eo elaborauit. Quāto tamen in potu ingeniosior apparebit ad bibendum generibus centū nonagintaquinq;. Si species uero æstimetur: pene duplici numero excogitatis: tantoq; paucioribus olei. De quo in sequenti uolumine dicemus.

CAII PLINII SECUNDI NATURALIS HISTORIAE LIBER. XV.

Naturæ Frugiferarum Arborum.

Cap. i.

Oleā theophrastus celeberrimus e græcorum auctoribus urbis romæ anno circiter quadringentesimoquadagesimo negauit nisi itra. xl. mil. pas. a mari nasci. Fenestella uero oīno nō fuisse in italia hispania atq; africa. Tarquinio prisco regnate: ab annis populi ro. clxxxiii. Quæ nunc peruenit trans alpes quoq; & in gallias hispaniasq; medias Urbis quidem anno quingentesimoquinto. Appio Claudio Cæci nepote. L. Iunio coss. olei libræ duodenæ assibus uenire. Et mox āno. dc. octogesimo.

M. Sertius. T. F. ædilis circulis olei denas libras singulis assibus præstitit po. ro. p totum annū. Minus ea miret q; sciat post anno. xxii. Cn. Pompeii. iiii. consulatu oleum p uinciis italia misisse. Hesiodos quoq; in primis cultum agrorum docendam arbitratus uitam: negauit oleæ satorem fructum ex ea percipisse quēq;. Tam tarda tunc res erat. At nunc etiam in plantatiis ferunt: translatarūq; altero anno decerpuntur bacca. Fabianus negat prouenire in frigidissimis oleam: neq; in calidissimis. Genera earum tria dixit Virgilius: orchites: & radios: & posias. Nec desiderate rastros: aut falcem ullā: aut curam. Sine dubio: & in iis solum maxime cælūq; referre. Verum tamen attondentur sicut & uites atq; etiam inter radi gaudent. Consequēs earum uindemia est atq; uel maior oleo q; musta temperandi. Ex eadē quippe oliua differunt succi. primum omnium cruda atq; nondum inchoatæ maturitatis: hæc sapore præstantissimo. Quin & ex ea prima unda præli laudatissima: ac deinde per diminutiones: siue: ut nuper inuentum est: exilibus regulis pede incluso. Quāto maturior bacca: tanto pinguior succus: minusq; gratus. Optima aut ætas ad decerpendum: inter copiam bonitatēq; incipiente bacca nigrescere. Nostri uocant drupas: græci uero drypetas. Cætero distat an maturitas illa in torcularibus fiat: an ramis. Rigua fuerit arbor: an suo tatum bacca succo. Nihilq; aliud q; rores cæli biberit.

De oleo.

Cap. ii.

Tuustas oleo tedium affert non item ut uino: plurimumq; ætatis āno est: prouida si libeat intelligere natura. Quippe temulētia nascētibus uinis uti necesse nō est. Quinimo iuitat ad seruandū blāda iueterati caries. Oleo uoluit pci: fecitq; ueteratum ea necessitate pmiscuū. Et uulgo præcipatū in hoc quoq; bono obtinuit italia toto orbe. maxie agrouenafrano: eiusq; parte: quæ licinianū fundit oleū: unde & liciniæ gloria præcipua oliuæ. Vnguenta hæc palmā dedit: re accomodato ipsis odore. Dedit & palatū delicatiore sentētia. Cætero baccas liciniæ nulla auis appetit. Reliquū certamē inter istriae terrā & beticæ par est. uicina bonitas prouintiis: excepto africae frugifero solo. Cæteris totū id natura cōcessit. Oleū ac uinum inuidit tantum: satisq; gloriæ in messibus legit. Reliqua erroris plena: quem in nulla parte uitæ numerosiorem esse docebimus.

De natura oliuæ: & oleæ incipientibus.

Cap. iii.

Oliuæ cōstāt nucleo: oleo: carne: amurca. Sanies est hæc eius amara. Fit ex aquis. Ideo siccatibus minima: riguis copiosa. Suus quidem oliuæ succus est oleū: idq; præcipue ex immaturis intelligimus: sicut de omphacio docuimus. Augetur oleū ab arcturi exortu ad xv. kalen. octob. postea nuclei increscunt: & caro Cū sitiēti hymbres copiosi accessere: uitiatur oleū in amurcā. Huius color oliuā cogit nigrescere. Ideoq; incipiēte nigricia minimū: amurcæ: ante eam nihil. Et error hominū falsus existimantiū maturitatis initiū: quod est uitio pximū. Deinde q; oleum crescere oliuæ carne arbitrantur: cū succus omnis in corpus habeat: lignumq; itus grandescat. Ergo tū maxie rigātut. Quod ubi cura multa siue hymbribus accidit: oleum absimitur: nisi secuta serenitate quæ corpus extenuet. Omnino enim ut Teophrasto placet: est olei causa calor. Quare & in torcularibus et iam in cellis multo igni quæritur. Tertia est culpa ipasimonia: quoniam ppter ipediū decerpēdi expectatur ut decidat oliua. Qui mediū tēperamentū in hoc seruāt: perticis decutiunt cū iniuria arboris sequentis